

**К.м.н. В.І. Троян, проф. О.С. Снурніков, А.В. Чинілін¹,
проф. В.О. Прасол¹**

Інститут проблем криобиології та криомедицини НАН України, г. Харків

¹ ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Т. Зайцева НАМН,
України». м. Харків

Професор М.Л. Володось та його роль у розвитку світової хірургії. До 85-річчя від дня народження

В цьому році виповнилося 85 років від дня народження всесвітньо відомого українського та радянського хірурга та вченого професора М.Л. Володось, який помер 3 квітня 2016 року (фото 1). У зв'язку з цим, вважаємо за потрібне докладніше розповісти чим дійсно була відома ця видатна людина та за що його шанують у всьому світі.

Розповсюдженою думкою серед більшості українських фахівців, завдяки чому професор М.Л. Володось отримав всесвітнє визнання, є те, що він першим в світі виконав операцію ендопротезування аорти. І хоча це є незаперечним фактом, який описаний у багатьох публікаціях, насправді тільки небагато людей в нашій країні дійсно до кінця знають та розуміють справжнє значення розробок професора М.Л. Володось та його колег для розвитку світової хірургії. Ця робота є нашою спробою розкрити цю тему для більш широкого кола, що допоможе нам усім краще зрозуміти та оцінити велич історичної постаті, якою за своє життя завдяки своїй наполегливій праці став професор М.Л. Володось. Ми б хотіли роз'яснити чому наприкінці життя на провідних світових форумах йому стоячи аплодували фахівці з усього світу, чому його ім'ям названа почесна лекція, яку читають під час щорічного з'їзду одного з найбільших у світі професійних об'єднань The European Society for Vascular Surgery (ESVS), чому його західні колеги розпочали підготовку до висунення профе-

сора М.Л. Володось на Нобелівську премію, за що у 2015 році йому була присуджена міжнародна премія ім. О.М. Бакулева, чому і після його смерті так широко шанують його здобутки у багатьох країнах світу.

Геніальність винаходу професора М.Л. Володось перш за все полягає в тому, що йому вдалося розробити новий принцип побудування медичних пристроїв - комбінації фіксуючого елемента та того чи іншого протезу, не обов'язково судинного . І якщо сам професор М.Л. Володось, виходячи з його фаху, використав цей підхід для виготовлення ендovasкулярного протезу, відомого в світі як стент-графт, то в подальшому з'явилися пристрої, побудовані на цьому ж принципі, і в інших напрямках хірургії. Наприклад, протези аортального клапану, що встановлюються через катетер, трансезофагіальні, біліарні стент-графти та багато інших. Поява таких принципово нових пристроїв дозволила перевести деякі традиційні відкриті хірургічні втручання в мінінвазивні. Як наслідок, з'явилися нові напрямки в світовій хірургії, які за собою потягли суттєві зміни у медичній індустрії. Стосовно всесвітньо відомого Z-стенту, який професор М.Л. Володось першим ввів у медичну практику, то і на сьогодні він залишається найбільш популярним та прогресивним з практичної точки зору пристроєм (фото 2). Використання цього стенту та його модифікацій дозволило зберегти життя та здоров'я мільйонам людей у всьому

світі. На думку деяких провідних світових фахівців, яку вони висловлюють публічно, професор М.Л. Володось був тою людиною, яка розпочала революцію щонайменше у світовій ендovasкулярній хірургії.

Ще однією дуже важливою обставиною, яку високо оцінюють та підкреслюють провідні фахівці різних країн, була на той час краща у світі наукова та експериментальна база, яку збудували професор М.Л. Володось та його колеги задля розробки та виготовлення новітніх ендovasкулярних пристроїв. Ця база включала ретельні випробування оригінальних стентів, ендovasкулярних протезів різноманітних конфігурацій, транспортних систем та інших пристроїв для ендovasкулярного протезування. Для цього вперше у світі були побудовані оригінальні вимірювальні прилади для визначення багатьох параметрів стентів, були розроблені протоколи їх тестування, деякі з яких на сьогодні залишаються базовими у цій індустрії. Були проведені експериментальні випробування гемодинамічних параметрів ендovasкулярних протезів, для чого були розроблені та використані оригінальні штучні моделі сегментів судинної системи людини, які базувалися на фундаментальних законах фізики. При цьому, отримані дані не тільки дозволили значно вдосконалити пристрої, які розроблялись, але і зробити деякі знахідки з позиції фундаментальних наук. Зважаючи на те, що гемодинаміка як складова частина Fluid Dynamics традиційно відноситься до найбільш складних розділів фізики та математики, у світі гідно оцінили фундаментальність підходів та рівень розробок української групи, якою керував професор М.Л. Володось. У патологоанатомічному відділенні проводилася дуже велика робота по доклінічних випробуваннях новітніх пристроїв та розроблених методик їх клінічного застосування (протоколів хірургічних втручань). Завдяки своїм особистим якостям, найвищому професійному рівню, масштабам поставлених задач професор М.Л. Володось знаходив взаєморозуміння з багатьма провідними фахівцями у різних сферах діяльності, та зміг залучити їх до спільної роботи по вирішенню складних задач світового рівня.

Тож ми маємо всі підстави для того, щоб розглядати професора М.Л. Володосю як постать всесвітнього значення, діяльність якої мала практичний вплив на розвиток світової медицини, включаючи і пов'язану з нею промисловість.

Діяльність професора М.Л. Володосю вплинула на розвиток медичної галузі і в колишньому Радянському Союзі. Наприклад, виконана їм разом з колегами у 1977 році перша в СРСР реімплантація верхньої кінцівки послужила поштовхом для офіційного започаткування мікрохірургії як самостійної спеціальності в масштабах всього Союзу з відкриттям спеціалізованих центрів.

Якщо говорити про професора М.Л. Володосю виключно як про хірурга, потрібно відзначити його надзвичайно високий професійний рівень. Він належав до тих унікальних фахівців, які були здатні виконувати сучасні хірургічні втручання на практично усіх сегментах серцево-судинної системи лю-

дини. Маючи такі навички, професор М.Л. Володось намагався передати їх своїм колегам та учням. Завдяки його зусиллям була побудована дуже потужна харківська школа серцево-судинної хірургії. Причому, по деяким напрямкам харківські судинні хірурги мали результати, не гірші ніж в кращих центрах всього Радянського Союзу. Свої знання та розробки професор М.Л. Володось використовував не задля особистого збагачення та отримання преференцій, а виключно з метою надання найкращої із можливих на той час професійної допомоги хворим. Таке відношення до своєї професії, колег та пацієнтів він перейняв від своїх вчителів, одним з яких був видатний хірург та вчений академік О.О. Шалімов. У 1964 році М.Л. Володось, будучи на той час аспірантом на кафедрі професора О.О. Шалімова, очолив засноване ним перше в Україні відділення судинної хірургії, та керував їм до 2001 року. У 1992 році професор М.Л. Володось заснував Харківський центр серцево-судинної хірургії, яким беззмінно керував до 2013 року. За час його роботи на цих посадах їм особисто та його учнями були впроваджені чисельні новітні методики лікування хворих з різноманітною патологією серцево-судинної системи, та розроблені свої власні. Деякі з цих розробок, на самперед – різноманітні види ендovasкулярного протезування, були здійснені вперше у світі, та зараз вони широко використовуються та розвиваються.

Не можна не згадати, що окрім видатних професійних та наукових досягнень, постійною працею над собою, професор М.Л. Володось був широко відомим в нашій країні своїм людським відношенням до паціє-

Фото 1. Професор Микола Леонтійович Володось

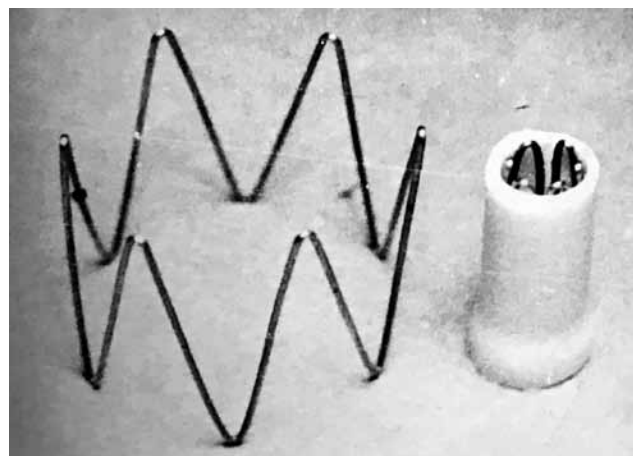
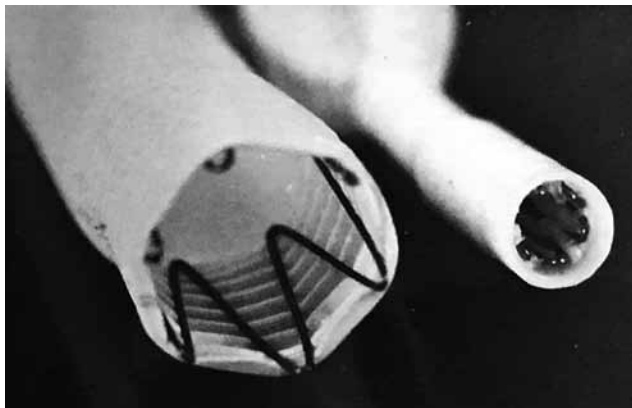

Фото 2. Перший у світі Z-стент (зліва) та судинний ендопротез (справа)

ентів та колег. Тож він втілював для багатьох із нас найкращий приклад лікаря, яким той має бути.

В цілому, можна стверджувати, що професор М.Л. Володось є однією з тих історичних постатей, який не тільки зробив суттєвий вклад в розвиток світової та вітчизняної хірургії, але також і забезпечив позитивний імідж нашої країни в усьому сві-

ті. Недарма, за межами України його досі вважають найбільш видатним українським лікарем, та вшановують за його досягнення.

Без сумніву, професійна діяльність та життєвий шлях професора М.Л. Володося заслуговують подальшого поглибленого вивчення та опису для найкращого розуміння та використання цінної спадщини, яку він залишив усім нам.

Професор Н.Л. Володось и его роль в развитии мировой хирургии. К 85-летию со Дня Рождения

к.м.н. В. И. Троян, проф. А. С. Снурников, А. В. Чинилин¹; В. А. Прасол¹, д.м.н., профессор. Институт проблем криобиологии и криомедицины НАН Украины, г. Харьков

¹Отделение острых заболеваний сосудов, ГУ «Институт общей и неотложной хирургии им. В.Т. Зайцева НАМН Украины», г. Харьков

Эта работа посвящена 85-летию со дня рождения всемирно известного хирурга и ученого профессора Н.Л. Володося и описанию его достижений, которые имели влияние на развитие мировой хирургии.

Ключевые слова: Профессор Н.Л. Володось; сосуды; эндоваскулярный; мировая хирургия; стент-графт.

Professor N.L. Volodos and his contribution to development of the global surgery. To his 85th anniversary

PHD V. I. Troyan, prof. A. S. Snurnikov, A. V. Chinilin¹, prof. V. A. Prasol¹

Institute of Problems of Cryobiology and Cryomedicine of NAS of Ukraine, Kharkov

¹Kharkov Institute for General and Urgent Surgery named after V. T. Zaitcev, Kharkov, Ukraine.

This work is a tribute to Professor N.L. Volodos, whose pioneering works and inventions have changed world's surgical landscape. His contribution to development of the global surgery was defined by authors.

Key Words: Professor N.L. Volodos; vascular; endovascular; global surgery; stent graft.

Контактна інформація: Професор Віталій Александрович Прасол — отделение острых заболеваний сосудов, ГУ «Институт общей и неотложной хирургии им. В.Т. Зайцева НАМН Украины», Въезд Балакирева, 1, г. Харьков, 61103. Email: dr.prasol@gmail.com

Стаття надійшла до редакції 30.10.2019 р.